

AD VOCEM.

Szittyá. Örömtől sugárzó czikkecske jelent meg a Nyelvőr márcziusi füzetében a két éves szittyá háboruról, melyet két évi szünet után Zolnai Gyula indít meg újra széles jókedvében. Kedvetelt embernek, de még állatnak is csak kaján lélek szokta kedvét szegni, ha ez a kedv sem kárt nem tesz, sem nem alkalmatlan. Mert azért, hogy valaki a két évvel ezelőtt elcsendesült harcztér legszélső bokrai közt véletlenül egy tarka madarat fog, melynek farkából három szál toll marad a markában, nem szokás a vérontást újra kezdeni. Zolnai azonban a három szál tollat — talán szittyá szokás szerint — mint »sok piperés, tsemegés legények« sisakjára tűzte, hogy fujdogálja a szél, s cseh Holubár módjára hívogasson a csatára.

Jelöljük meg a csatatér két szélső árkat. Az egyik az Érdy-c. és Csáti Demeter írása és kiejtése, mely, hogy valaha *szittyának* hangzott volna, annak bebizonyítását, de még csak »nyelvtörténeti okokkal valószínűvé tételét« sem láthattuk mind e mai napiglan. A másik határt alkotó az, hogy Dugonics Etelkája I. k. 65. lapján etymologizálva alapítja meg a *szittyá* kiejtést s hogy az tőle származottnak tekinthető, s Virág által csak a XIX. század elején lett egészen közönségessé. Igy 280 esztendőnek széle-hossza ez a mi csataterünk a nyelvtörténet muhi mezején, a hol futtathatjuk az agarat, vagy ha úgy tetszik, hétszer vághatjuk egymás nyakát s hétszer mondhatunk egymásnak jó éjtszakát.

Nem Dugonics, hanem Rajnis a kezdője, nem 1788, hanem 1781 vagy épen 1773 a *szittyá* kiejtés kezdete — mondja ujjongva Zolnai.

Dugonics született 1740. okt. 17-én, Rajnis pedig 1741. jún. 4-én. Ez nem nagy különbség, de még csekélyebbé teszi az, hogy Dugonics az Etelka mottóját Rajnis szóban forgó könyvének 12. lapjáról vette. Rajnis nem etymologizál, hanem Dugonics igen; a mit már Rajnis írt, azt Dugonics a maga módja szerint magyarázza. Ha minden következő két év alatt csak ennyivel haladunk előre, mikor aprítjuk le a 280 esztendőt.

Hadd segítsek ebben a nagy munkában. 1773. helyett álljon ezután az innenső szittyá határmutatón 1750, mert Fr. Wagner, *Universae*

Phraseologiae latinae corpus Tyrnaviae anno MDCCC. cz. művében ez olvasható: Asinus i. m. Szamár, idegen szózat; mert a *szittyai* magyarok földén nem termett szamár. — *Bellatrix icis* f. Hada-
kozó asszony; mint a régi *szittyai* Ám-aszszonyok.

A 10 éves Dugonics meg a 9 éves Rajnis tehát Wagner köny-
véből tanulhatta már a *szitty* szót. Wagner — mint Ám-aszszonya
(Amazon) is mutatja, a XVIII. századi nyelvújító szerzetesek közé tar-
tozott épen úgy mint Faludi, Benyák, Dugonics, Rajnis stb.

Hanem a határjárás csak úgy ér valamit, ha mindenfelől meg-
történik. »Kétségbevonhatatlan tények, nyelvtudomány módszerével elért
eredmények« decretálása s térképre pingálása — a semminél is kevesebb
valami. Azért, hát állj elő vén Márkus! vedd le a süveget.

Csáti Demeter és az Érdy-c. tőszomszédja *Komjáthy Benedek*: Sz.
Pál, Kolosensesekhez írt levele III. r. 11. versében ezt írja: Scythia
(Scythiabeli neep). — *Sylvester János*: Scythából való nép. — *Heltai*
Gáspár: Scithiából való. — *Félegyházi Tamás*: Scythia. — *Károlyi*
G.: Scythiai. — *Váradi*: Stzitha. — *Tótfalusi K. M.*: Scithiai. — *Pethe*
F.: Stzithiai. — *Komáromi Cs. György*: Scythiai. — *Káldi György*:
Scyta. — *B. Szepesy*: vad sztzita — s a jegyzetben: Sztzitia hajdan
meszsze terjedő ország vala a mai Tatárföldön; ennek lakósi felette vad
és erkölcstelen emberek lévén okot szolgáltatának: hogy a szilaj nevelet-
len ember sztzitának neveztetnék.

Ennyi s talán valamennyi magyar bibliafordító közül, a kik a nép
számára fordítottak, mégis csak akadhatott volna vagy egy, a ki a
»természetes úton fejlődött« (?) szittyai alakot használta volna, ha az
már a XVIII. század előtt kifejlődött volna! És ma már jogosan moso-
lyoghatna a »tudományos igazság«.

Sz. Á.

